

تعیین منحنی رشد سه رقم گوجه فرنگی در تولید بهاره در شرایط اهواز

صدیقی‌دهکردی، فریده و ناصر عالم زاده‌انصاری

مربی و استادیار گروه باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران اهواز

جهت تعیین منحنی رشد و نمو سه رقم گوجه فرنگی در تولید بهاره تحت شرایط اهواز، آزمایشی در سوم دی ماه سال ۱۳۷۹ در مزرعه آموزشی پژوهشی گروه باغبانی دانشکده کشاورزی اهواز آغاز گردید. در این آزمایش بذور ارقام گوجه فرنگی استورمی (St)، ارلی کینگ چف (Ch) و ارلی یوربانا (Eu) در گلدان‌های پلاستیکی کشت شد. پس از سپری شدن دوره نشائی (حدود ۶۰ روز بعد از کاشت) گیاهان به زمین اصلی منتقل شدند. ثبت خصوصیات مورفولوژیکی گیاه با انتخاب ۵ گیاه از هر رقم به صورت تصادفی به فاصله زمانی هر ۱۵ روز یکبار صورت گرفت. این خصوصیات شامل ارتفاع بوته، زمان ظهور و تعداد برگ، سطح برگ، تعداد شاخه‌های فرعی، تعداد گل آذین، تعداد گل، وزن خشک اجزاء گیاه (برگ، ساقه) و کل گیاه، وزن خشک میوه، تعداد میوه، متوسط وزن تر میوه و عملکرد آن بودند. برای تجزیه و تحلیل رشد، شاخص‌های رشد از قبیل میزان تجمع ماده خشک، شاخص سطح برگ، سرعت رشد محصول، میزان رشد نسبی، میزان جذب خالص و سطح ویژه برگ تعیین شدند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که میزان تجمع ماده خشک متناسب با رشد گیاه تا روزهای پایانی دوره رشد با شیب کند افزایش می‌یابد. از نظر زمان تجمع حداکثر ماده خشک، بین ارقام تفاوت مشاهده شد یعنی ارقام ارلی یوربانا و استورمی تا روزهای پایانی دوره رشد و رقم ارلی کینگ چف ۱۵۰ روز پس از سبز شدن حداکثر تجمع ماده خشک را داشته‌اند. مناسبترین شاخص سطح برگ در منطقه معادل ۲ تعیین شد که توسط رقم ارلی یوربانا در فاصله زمانی ۱۵۰-۱۳۵ روز پس از سبز شدن و همزمان با به حداکثر رسیدن میزان سرعت رشد گیاه به دست آمد. سرعت رشد نسبی در اوایل دوره رشد به ترتیب در رقم‌های ارلی کینگ چف، ارلی یوربانا و استورمی بیشترین مقدار بود. حدود ۱۲۰ روز پس از سبز شدن از مقدار سرعت رشد نسبی در تمامی ارقام کاسته شد و در حوالی ۱۵۰ روز پس از سبز شدن مقدار سرعت رشد نسبی در رقم‌های مورد بررسی به حداقل خود رسید. در این مرحله گیاهان به حداکثر مقدار تولید ماده خشک خود دست یافتند. سرعت جذب خالص در طول زمان به علت تجمع مواد فتوسنتزی در ساقه و کاهش سطح برگ گیاه در اثر ریزش آنها به خاطر دمای بالای هوا بود، روند متفاوتی را نشان داد.

بیشترین سرعت جذب خالص را رقم ارلی یوربانا در حد فاصل ۱۳۵-۱۲۰ روز پس از سبز شدن نشان داد. ارقام از لحاظ سطح ویژه برگ با هم تفاوت داشته و بیشترین مقدار سطح ویژه را رقم ارلی یوربانا در ۱۵۰ روز پس از سبز شدن از خود بروز داد. رقم استورمی از نظر خصوصیات مورفولوژیکی یعنی دارا بودن بیشترین ارتفاع بوته، بیشترین تعداد شاخه‌های فرعی، بیشترین تعداد گل‌آذین و گل‌شاخص‌تر از دیگر ارقام بود. رقم ارلی یوربانا از نظر خصوصیتی مانند بیشترین سطح برگ، بیشترین تعداد میوه و عملکرد میوه از سایر ارقام برتر بود.